1989 M. VAIKO TEISIŲ KONVENCIJOS 2000 M. FAKULTATYVINIS PROTOKOLAS DĖL VAIKŲ DALYVAVIMO GINKLUOTUOSE KONFLIKTUOSE

Valstybės, šio Protokolo Šalys,

paskatintos didžiulės paramos Vaiko teisių konvencijai, rodančios plačiai paplitusį pasiryžimą siekti vaiko teisių plėtojimo ir apsaugos;

dar kartą patvirtindamos, kad vaikų teisėms būtina ypatinga apsauga, ir ragindamos nuolat gerinti visų be išimties vaikų padėtį, taip pat juos ugdyti ir lavinti taikos bei saugumo sąlygomis;

sunerimusios dėl žalingo ir plačiai paplitusio ginkluotų konfliktų poveikio vaikams bei ilgalaikių jo padarinių tvariai taikai, saugumui ir plėtrai;

smerkdamos atvejus, kai vaikai pasirenkami taikiniais ginkluotų konfliktų metu, taip pat tiesiogines atakas prieš tarptautinės teisės saugomus objektus, įskaitant vietas, kuriose paprastai būna daug vaikų, tokias kaip mokyklos bei ligoninės;

pažymėdamos, kad yra priimtas Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statutas, ir ypač tai, kad į jį kaip karo nusikaltimas įtrauktas jaunesnių kaip 15 metų vaikų šaukimas ir ėmimas į karo tarnybą, taip pat jų naudojimas aktyviai veiklai karo veiksmuose tarptautinių ir vietinių ginkluotų konfliktų metu;

todėl laikydamosi nuomonės, kad, norint dar labiau pagerinti Vaiko teisių konvencijoje pripažintų teisių įgyvendinimą, būtina stiprinti vaikų apsaugą nuo dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose;

pažymėdamos, kad Vaiko teisių konvencijos 1 straipsnis nurodo, kad Konvencijoje vaikas – tai kiekvienas jaunesnis kaip 18 metų asmuo, išskyrus tuos atvejus, kai pagal tam vaikui galiojančius įstatymus pilnamečiu tampama anksčiau;

būdamos įsitikinusios, kad Konvencijos fakultatyvinis protokolas, nustatantis vyresnį amžių, nuo kurio asmenys gali būti imami į tarnybą ginkluotosiose pajėgose ir gali dalyvauti karo veiksmuose, veiksmingai padės įgyvendinti principą, kad, sprendžiant visus su vaikais susijusius klausimus, didžiausias dėmesys turi būti skiriamas vaiko interesams;

pažymėdamos, kad 1995 m. gruodžio mėnesį įvykusi dvidešimt šeštoji Tarptautinė Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio konferencija, be kita ko, rekomendavo, kad konflikto šalys imtųsi visų galimų veiksmų, kad užtikrintų, jog jaunesni kaip 18 metų vaikai nedalyvautų karo veiksmuose;

sveikindamos tai, kad 1999 m. birželio mėnesį buvo vieningai priimta Tarptautinės darbo organizacijos Konvencija Nr. 182 dėl vaikų darbo sunkiausių formų uždraudimo ir skubių veiksmų joms panaikinti, kuri, be kita ko, draudžia prievartinį ir privalomą vaikų ėmimą į karo tarnybą dalyvauti ginkluotuose konfliktuose;

didžiai susirūpinusios ir smerkdamos atvejus, kai valstybės ginkluotosioms pajėgoms nepriklausančios ginkluotos grupuotės ima vaikus į karo tarnybą, juos apmoko ir naudoja karo veiksmuose toje valstybėje ir už jos ribų, taip pat pripažindamos atsakomybę tų, kurie tokiu būdu ima vaikus į karo tarnybą, juos apmoko ir naudoja tokiems tikslams;

primindamos, kad kiekvienai ginkluoto konflikto šaliai tenka įsipareigojimas laikytis tarptautinės humanitarinės teisės nuostatų;

pabrėždamos, kad šis Protokolas nepažeidžia Jungtinių Tautų Organizacijos Įstatuose, įskaitant jų 51 straipsnį, nurodytų tikslų ir principų bei atitinkamų humanitarinės teisės normų;

atsižvelgdamos į tai, kad visapusiškai vaikų apsaugai, ypač ginkluotų konfliktų ir užsienio valstybės okupacijos metu, būtinos taikos ir saugumo sąlygos, grindžiamos visiška pagarba Įstatuose nurodytiems tikslams bei principams ir atitinkamų dokumentų žmogaus teisių srityje laikymusi;

suvokdamos ypatingus poreikius tų vaikų, kurie dėl savo ekonominės ar socialinės padėties arba lyties yra ypač prastai apsaugoti nuo šiam Protokolui prieštaraujančio ėmimo į karo tarnybą bei panaudojimo karo veiksmuose;

atmindamos, kad būtina nagrinėti pagrindines ekonomines, socialines ir politines vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose priežastis;

būdamos įsitikinusios, kad būtina stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą įgyvendinant šio Protokolo nuostatas, taip pat gerinti fizinę ir psichologinę socialinę vaikų, tapusių ginkluotų konfliktų aukomis, reabilitaciją bei jų reintegraciją į visuomenę;

skatindamos visuomenę, ypač vaikus ir nukentėjusius vaikus, dalyvauti vykdant informacines ir švietimo programas, susijusias su šio Protokolo įgyvendinimu,

s u s i t a r ė:

1 straipsnis

Valstybės Šalys imasi visų galimų priemonių, kad užtikrintų, jog jaunesni kaip 18 metų jų ginkluotųjų pajėgų nariai tiesiogiai nedalyvautų karo veiksmuose.

2 straipsnis

Valstybės Šalys užtikrina, kad jaunesni kaip 18 metų asmenys nebūtų priverstinai imami į tarnybą jų ginkluotosiose pajėgose.

3 straipsnis

1. Atsižvelgdamos į Vaiko teisių konvencijos 38 straipsnyje išdėstytus principus ir pripažindamos, kad pagal šią Konvenciją jaunesni kaip 18 metų asmenys turi teisę į specialią apsaugą, Valstybės Šalys padidina minėto straipsnio 3 dalyje nurodytą minimalų amžių, kurio sulaukę asmenys savo noru gali būti imami į tarnybą Valstybių Šalių nacionalinėse ginkluotosiose pajėgose.

2. Ratifikuodama šį Protokolą arba prie jo prisijungdama kiekviena Valstybė Šalis deponuoja privalomą deklaraciją, nustatančią minimalų amžių, nuo kurio ji leis savanorišką asmenų ėmimą į tarnybą savo nacionalinėse ginkluotosiose pajėgose, ir nurodančią apsaugos priemones, kurių ji ėmėsi, kad užtikrintų, jog toks ėmimas nebūtų nesavanoriškas ar prievartinis.

3. Valstybės Šalys, kurios leidžia jaunesnių kaip 18 metų asmenų savanorišką ėmimą į tarnybą savo nacionalinėse ginkluotosiose pajėgose, taiko apsaugos priemones, kad užtikrintų mažiausiai tai, kad:

a) toks ėmimas būtų tikrai savanoriškas;

b) toks ėmimas būtų atliekamas gavus asmens tėvų arba jo teisėtų globėjų sutikimą, kurį jie duoda turėdami visą su tuo susijusią informaciją;

c) tokie asmenys būtų informuoti apie visas su tokia karine tarnyba susijusias prievoles;

d) prieš priimant tokius asmenis į karo tarnybą nacionalinėse pajėgose, šie pateiktų patikimų jų amžių patvirtinančių įrodymų.

4. Kiekviena Valstybė Šalis gali bet kada sugriežtinti savo deklaracijos nuostatas apie tai pranešdama Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, kuris apie tai informuoja visas Valstybes Šalis. Toks pranešimas įsigalioja tą dieną, kai jį gauna Generalinis Sekretorius.

5. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas reikalavimas padidinti minimalų amžių netaikomas, nepažeidžiant Vaiko teisių konvencijos 28 ir 29 straipsnių nuostatų, mokykloms, kurioms vadovauja arba kurias kontroliuoja Valstybių Šalių ginkluotosios pajėgos.

4 straipsnis

1. Valstybės ginkluotosioms pajėgoms nepriklausančios ginkluotos grupės jokiomis aplinkybėmis neturi imti į karo tarnybą jaunesnių kaip 18 metų asmenų arba naudoti jų karo veiksmuose.

2. Valstybės Šalys imasi visų galimų priemonių, kad užkirstų kelią tokiam asmenų ėmimui į karo tarnybą ir jų panaudojimui karo veiksmuose, įskaitant teisinių priemonių, būtinų uždrausti tokią veiklą ir ją kriminalizuoti, priėmimą.

3. Šio straipsnio taikymas nekeičia ginkluoto konflikto šalių teisinio statuso.

5 straipsnis

Jokia šio Protokolo nuostata negali būti aiškinama kaip užkertanti kelią taikyti Valstybės Šalies įstatymų, tarptautinių dokumentų ir tarptautinės humanitarinės teisės nuostatas, kurios padėtų geriau įgyvendinti vaiko teises.

6 straipsnis

1. Kiekviena Valstybė Šalis imasi visų reikiamų teisinių, administracinių ir kitų priemonių, kad savo jurisdikcijoje užtikrintų veiksmingą šio Protokolo nuostatų įgyvendinimą ir vykdymą.

2. Valstybės Šalys įsipareigoja plačiai paskelbti šio Protokolo principus ir nuostatas bei tinkamomis priemonėmis juos populiarinti suaugusiesiems ir vaikams.

3. Valstybės Šalys imasi visų galimų priemonių, kad užtikrintų, jog jų jurisdikcijai priklausantys asmenys, paimti į karo tarnybą arba naudojami karo veiksmuose pažeidžiant šį Protokolą, būtų demobilizuoti ar kitaip atleisti nuo tarnybos. Prireikus Valstybės Šalys suteikia tokiems asmenims visą pagalbą, reikalingą jų fizinei ir psichologinei reabilitacijai bei reintegracijai į visuomenę.

7 straipsnis

1. Valstybės Šalys bendradarbiauja įgyvendindamos šį Protokolą, įskaitant techninį bendradarbiavimą ir finansinę paramą, kad užkirstų kelią bet kokiai šiam Protokolui prieštaraujančiai veiklai ir dalyvautų šį Protokolą pažeidžiančių veiksmų aukomis tapusių asmenų reabilitacijos ir reintegracijos į visuomenę procese. Tokia parama teikiama ir bendradarbiaujama pasikonsultavus su atitinkamomis Valstybėmis Šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis.

2. Galinčios suteikti minėtą paramą Valstybės Šalys ją teikia pagal jau veikiančias daugiašales, dvišales ar kitas programas arba, be kita ko, per savanorišką fondą, įsteigtą pagal Generalinės Asamblėjos taisykles.

8 straipsnis

1. Kiekviena Valstybė Šalis per dvejus metus nuo tos dienos, kai tai Valstybei Šaliai įsigalioja šis Protokolas, Vaiko teisių komitetui pateikia ataskaitą su išsamia informacija apie priemones, kurių ji ėmėsi, kad įgyvendintų šio Protokolo nuostatas, įskaitant priemones, kurių buvo imtasi siekiant įgyvendinti nuostatas dėl vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose ir jų ėmimo į karo tarnybą.

2. Po to, kai pateikia minėtą išsamią ataskaitą, kiekviena Valstybė Šalis į ataskaitas, pateikiamas Vaiko teisių komitetui pagal Konvencijos 44 straipsnį, įtraukia visą papildomą informaciją, susijusią su šio Protokolo įgyvendinimu. Kitos valstybės, šio Protokolo Šalys, ataskaitas pateikia kas penkeri metai.

3. Vaiko teisių komitetas gali paprašyti Valstybių Šalių pateikti su šio Protokolo įgyvendinimu susijusios papildomos informacijos.

9 straipsnis

1. Šį Protokolą gali pasirašyti kiekviena valstybė, kuri yra Konvencijos Šalis arba yra ją pasirašiusi.

2. Šis Protokolas turi būti ratifikuotas, prie jo gali prisijungti kiekviena valstybė. Ratifikavimo arba prisijungimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

3. Generalinis Sekretorius, kaip Konvencijos ir šio Protokolo depozitaras, informuoja visas valstybes, Konvencijos Šalis, ir visas Konvenciją pasirašiusias valstybes apie kiekvieną šio Protokolo 3 straipsnyje nurodytą deklaracijos dokumentą.

10 straipsnis

1. Šis Protokolas įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai deponuojamas dešimtasis ratifikavimo arba prisijungimo dokumentas.

2. Kiekvienai valstybei, kuri ratifikuoja šį Protokolą arba prie jo prisijungia po jo įsigaliojimo, Protokolas įsigalioja praėjus vienam mėnesiui nuo tos dienos, kai ta valstybė deponuoja savo ratifikavimo arba prisijungimo dokumentą.

11 straipsnis

1. Kiekviena Valstybė Šalis gali bet kada denonsuoti šį Protokolą, apie tai raštu pranešusi Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, kuris po to apie tai informuoja kitas valstybes, šios Konvencijos Šalis, ir visas Konvenciją pasirašiusias valstybes. Denonsavimas įsigalioja praėjus vieneriems metams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna minėtą pranešimą. Tačiau jei tiems metams baigiantis Protokolą denonsuojanti Valstybė Šalis dalyvauja ginkluotame konflikte, denonsavimas neįsigalioja tol, kol nepasibaigia tas konfliktas.

2. Toks denonsavimas neatleidžia tos Valstybės Šalies nuo jos įsipareigojimų pagal šį Protokolą dėl bet kokių veiksmų, padarytų iki denonsavimo įsigaliojimo dienos. Taip pat toks denonsavimas jokiu būdu neužkerta kelio toliau svarstyti bet kokį klausimą, kuris jau buvo svarstomas Vaiko teisių komitete iki denonsavimo įsigaliojimo dienos.

12 straipsnis

1. Kiekviena Valstybė Šalis gali pasiūlyti šio Protokolo pataisą ir pateikti ją Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui. Gavęs tokią siūlomą pataisą, Generalinis Sekretorius perduoda ją Valstybėms Šalims prašydamas jų pranešti, ar jos norėtų, kad būtų surengta Valstybių Šalių konferencija, kurioje būtų svarstomos siūlomos pataisos ir dėl jų balsuojama. Jei per keturis mėnesius nuo minėto perdavimo dienos bent vienas trečdalis Valstybių Šalių pareiškia, kad jos norėtų tokios konferencijos, Generalinis Sekretorius tokią konferenciją sušaukia, o ja rūpinasi Jungtinių Tautų Organizacija. Visos konferencijoje dalyvavusių ir balsavusių Valstybių Šalių priimtos pataisos pateikiamos tvirtinti Jungtinių Tautų Generalinei Asamblėjai.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį priimta pataisa įsigalioja, kai ją patvirtina Generalinė Asamblėja ir priima dviejų trečdalių Valstybių Šalių dauguma.

3. Kai pataisa įsigalioja, ji tampa privaloma toms Valstybėms Šalims, kurios ją priėmė, o kitoms Valstybėms Šalims lieka privalomos šio Protokolo nuostatos ir visos jų anksčiau priimtos pataisos.

13 straipsnis

1. Šio Protokolo tekstai anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis yra vienodai autentiški, jie deponuojami Jungtinių Tautų Organizacijos archyvuose.

2. Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius patvirtintas šio Protokolo kopijas perduoda visoms valstybėms, Konvencijos Šalims, ir visoms Konvenciją pasirašiusioms valstybėms.

2000 m. gegužės 25 d.

_____